

НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Сучасний стан суспільного розвитку, динамічні зміни в усіх сферах людської діяльності зумовлюють зростання потреби суспільства у формуванні творчої особистості з високим рівнем інтелектуального розвитку, творчих можливостей, здатної до створення та засвоєння інновацій в будь-якій галузі.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Концепція позашкільної освіти та виховання у ХХІ ст. визначають одним із пріоритетних напрямків розвиток творчих здібностей молоді, обдарувань, збагачення їх духовного потенціалу, соціального досвіду, здобуття ними практичних навичок, знань, формування сучасного світогляду, ідей, поглядів, переконань, заснованих на найцінніших надбаннях вітчизняної і світової культури. У цих документах зазначено, що одним з основних завдань освіти є пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів і слухачів [5, с. 7]. Саме від творчих людей, які можуть досягти успіхів у діяльності завдяки певним індивідуальним та типологічним рисам, залежить розвиток суспільства.

Сучасний світ – це світ креативних особистостей, адже вершин у ньому досягають лише ті, хто мислить не ординарно, творчо, хто нестандартно підходить до розв'язання будь-яких проблем.

Практика свідчить, що становлення дитини як особистості, причетної до творчості, виявляється у спілкуванні з мистецтвом танцю. Нині хореографічне мистецтво в нашій країні набуває все більшої популярності, стає одним із найдійовіших факторів формування гармонійно розвиненої, духовно багатой особистості.

Заняття хореографією формує художній смак, активізує потребу в самостійному та неординарному мисленні, збагачує внутрішній світ, розвиває творчу уяву. А для людини творча уява – це ключик, який відмикає двері у нове, досі незнане життя, це одна з неодмінних умов формування креативності.

Проблемами розвитку творчих здібностей молоді засобами хореографічного мистецтва опікувалися педагоги-хореографи С. Акішев, Т. Баришнікова, Г. Березова, Г. Більченко, В. Верховинець, В. Геращенко, С. Забредовський, О. Колосок, А. Тараканова, В. Уральська, Л. Цветкова.

Видатні українські хореографи В. Авраменко, К. Василенко, В. Верховинець; мистецтвознавці О. Конорова, В. Красовська, О. Ліманська наголошують на актуальності використання виховного впливу народного хореографічного мистецтва у процесі формування творчої особистості дитини.

Виховати творчу особистість прагне кожен педагог-хореограф.

Здатки творчості є у кожної людини. Необхідно лише їх розкрити.

Творчість – це норма дитячого розвитку, притаманна дитині з раннього віку, це сфера її свободи і розкнутості як індивідуальності. Тому привабливість вільного творення кожна дитина має неодмінно відчутти й пережити у своєму житті якомога раніше. Саме за допомогою відповідних рухів, міміки, жестів, поз та музики дитина здатна передати свій настрій, почуття, переживання, влучно розкрити цілісний музично-руховий образ. Все це допомагає розвивати танцювальну творчість, під якою слід розуміти здатність дитини до створення нових рухів, варіантів комбінування та ускладнення знайомих елементів, а також вміння самостійно імпровізувати в процесі музично-рухової діяльності, у відповідності до особливостей музичного твору на основі доступних танцювальних та образних рухів.

Творчість дітей проявляється там, де їм зрозуміло, цікаво, де є нагода отримати несподіваний, яскравий результат. Широким полем для творчості дітей виступають заняття народною хореографією. Народний танець формує художній смак, активізує потребу в самостійному та неординарному мисленні, збагачує внутрішній світ, розвиває творчу уяву. Важливе місце при цьому повинно відводитись вивченню джерел народної хореографії, ігор та обрядів [4, с. 8].

Творча діяльність дітей яскраво проявляється в ігрових ситуаціях. Саме ігрова діяльність є найдієвишим засобом формування творчих здібностей дітей. Потенційні можливості гри надзвичайно великі, особливо яскраво проявляється дитяча творчість у сюжетно-рольовій грі, де діти водночас діють як актори, режисери, декоратори, а не просто копіюють життєві образи та ситуації. Головним в грі є те, що дитина вирішує творче завдання, демонструючи творчі здібності, оригінальність, неповторність, індивідуальність. Рухливі музичні ігри є унікальним синтезом народної традиції, творчої імпровізації, художньої образності та ігрової доступності. Творчий процес сприяє розвитку пізнавального інтересу. Важливо вміло підібрати такі ігри, танці, за допомогою яких можна успішно формувати у дітей відношення до навколишнього світу, поглиблювати їх враження і уявлення про життя, працю, природу. Цим самим виконуються програмні вимоги: стимулювати прояви активності і самостійності дітей в передачі характеру танцю і свого відношення до музичного твору через рух.

Найдоступнішим видом творчості для дітей є імпровізація. Навчальні завдання на танцювальну імпровізацію мають враховувати вікові особливості дитини і сприяти розвиткові творчої пам'яті дитини (запам'ятовування комбінацій, музичної фрази). Ефективність імпровізації забезпечує принцип створення «орієнтирів» – усвідомлення дитиною компонентів імпровізації (змістовності, емоційної виразності рухів, логічності, танцювальності, музичної виразності). Багатокомпонентність імпровізаційного образу є критерієм якості танцювального образу і сприяє поступальному формуванню продуктивної діяльності дитини: творче удосконалення руху, його зміна шляхом варіювання елементів.

В імпровізації головну роль відіграють емоційні стани та уява-фантазія. Можна рекомендувати створювати образні скульптурні композиції, зокрема, на заняттях народною хореографією імпровізувати на сюжети казок народів світу, фантазувати в умовах вільного діяння.

Творча активність може починатися з наслідування. Наслідування – це не копіювання, а орієнтація на зразок. Воно не перешкоджає вияву своєрідності та індивідуальності дитини. У навчальній діяльності засобами народно-сценічної хореографії бажано використовувати вправи на наслідування. Адже і перші танцювальні рухи розвивалися також внаслідок імітації рухів тварин, птахів, а пізніше – жестів, що відображали певні трудові процеси (наприклад, деякі хороводи). Неабиякі можливості для впровадження в уроки хореографії містить у собі український народний фольклор. Чимало календарно-обрядових пісень, як відомо, супроводжували трудову діяльність людей. Вийде своєрідний танок, якщо імітувати відповідні дії – «сіяти просо», «збирати врожай» тощо.

Пройшовши необхідний етап наслідування, накопичивши враження, набувши відповідних навичок, дитина має перейти до етапу творчості, самостійного пошуку рішень. Мудрість творчості і полягає саме в тому, що поступово накопичуючи і зіставляючи свої враження, музично-хореографічні уяви, дитина несподівано розкривається в своїх творчих проявах. Завдання педагога-хореографа полягає у тому, щоб підштовхнути дошкільників до проявів ініціативи, винахідливості, вигадки, фантазії.

Оволодіння мистецтвом народного танцю сприяє вихованню пластичної культури виконавців та виявленню їх творчої індивідуальності. Вивчення народно-сценічних танців, з різними за характером ритмами і манерою виконання збагачує творчу фантазію, розвиває музикальність і відчуття ритму, дає можливість проявити свій акторський темперамент.

Вивчаючи танці різних народів, їхній стиль та манеру виконання, танцюрист набуває знань, необхідних для творчого сприйняття і емоційного відтворення художніх образів [3, с. 22].

Отже, найкращим періодом для розвитку творчої особистості є дитинство. Від того, наскільки повно були використані його можливості, багато у чому залежатиме креативний потенціал дорослої людини.

Вивчення кращих зразків хореографічної культури, а саме різноманітних жанрів народно-сценічної хореографії, забезпечує творчі, комунікативні компетенції і сприяє оволодінню досвідом творчої діяльності як невід'ємної частки життя особистості.

Список використаних джерел:

1. Шевчук А. Дитяча хореографія / Антоніна Шевчук. – К. : Шкільний світ 2008. – 126 с.
2. Бондаренко Л. Методика хореографической работы в школе / Л. Бондаренко. – К., 1998. – 342 с.
3. Зайцев Є. В. Основи народно-сценічного танцю : навчальний посібник /

- Зайцев Є. В., Колесніченко Ю. В. – видання третє. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 416 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво / Колногузенко Б. М. – Х. : ХДАК, 2008. – 224 с.
 5. Концепція позашкільної освіти та виховання // Освіта. – 5 бер. – 1997.
 6. Фриз П. І. Теорія і методика хореографічної роботи з дітьми : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Хореографія». – Дрогобич : ДДПУ, 2006. – 198 с.